8.51.C.20/5

AD S. D. N.

CLEMENTEM VIII.

PONT. MAX.

MARTINI GILII DECANI ORATIO

HABITA

DVM EIDEM, REIP. LVCENSIS NOMINE, OBEDIENTIAM PRAESTARET:

una cum

IOFREDO RAPONDIO, ET LAVRENTIO GVIDICCIONIO

XVI. KAL. MAII. CIↃ IↃ XCII.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE CIↃ IↃ XCII.
Apud Paulinum Arnolfinum.

MARTINI GILII DECANI

AD CLEMENTEM VIII. PONT. MAX.

ORATIO.

SI quis vmquam fuit, qui, facundiam, & eloquentiam cur expeteret, cauſſam habuerit; ij certe nos ſumus, B. P. qui multas nunc, eaſque grauiſsimas, & maximas habemus. Summam etenim illam voluptatem, incredibilem lætitiam, qua vniuerſa Lucenſium Ciuitas ex accepto Tui Pontificatus nuntio perfuſa eſt, verbis ſignificare; Tibi de ſupremo hoc omnium humanarum dignitatum culmine gratulari, &, ad Tuos Pedes aduolut i, Te verum Chriſti Dei Vicarium confitentes adorare, Tibique debitum ab omnibus cultum, obſequium, & obedientiam præſtare, ſatis ex dignitate deberemus. Maximum autem, difficile, ac fere diuini ingenij quin ſit, apud vnumquemque Pontificem hoc munere fungi, nemo negare poteſt: ſed apud Te, Tuoque in conſpectu multo difficillimum, & altioris adhuc ingenij haberi debet; Tui namque animi dotes adeo raræ, admirabileſq. ſunt, vt, quemadmodum hanc ſupremam Tibi dignitatem à bonis omnibus exoptatam compararunt, ita nunc, cum illam augere non valeant, exornent nihilo ecius, & venerabiliorem quodammodo reddant, atque

auguſtiorem. Sanctiſsimum hoc purpuratorum Patrum Collegium, in quo nil, niſi graue, præcipuaque admiratione dignũ, perſpicitur, tam pio metu, horroreq. tam religioſo nos replet, vt mens noſtra vix excogitare, noſtraq. lingua res conſuetas vix enuntiare queat, nedum ſublimia illa, & maxima inuenire, ac proferre, quæ Tibi à nobis in præſens ſignificanda eſſent. Erat Reſp. Lucen. P. S. ingenti formidine circumſæpta, ingentique dolore labefactata, inexpectatis euentibus, inopinatiſque caſibus Sanctæ Dei Eccleſiæ, ob crebros tot Sanctorum Pontificum obitus: quandoquidem, tametſi, quouis tempore maximi ponderis videri poſſet; nihilominus turbidis hiſce, calamitoſis, miſerrimiſq. temporibus maioris momẽti ſine dubio apparebat. Publicis itaque, priuatiſq. precibus ſummum Deum aſſidue exorabat, ut quamprimum gregi ſuo eum ipſe præponeret, quem digniſſimum, &, quo ad miſera mortalium patitur condicio, ſui ſimillimum iudicaret. Proſpexit Dominus de excelſo ſancto ſuo; &, cum audiret gemitus compeditorum, reſpexit in orationem humilium, & non ſpreuit preces eorum; Teq. omnibus huius auguſtiſſimi, & ſanctiſſimi orbis terrarum Concilij ſuffragijs, Te inquã fidelem ſeruum, ac prudentem, cõſtituit ſuper familiam ſuam, conſtituit Regem, & Principem ſuper omnem terram. Quis nunc gaudium illud immenſum, immenſam illam uoluptatem, quam ex eo percepit uniuerſa Ciuitas noſtra, exprimere umquam poſſet? Electione Chriſti Dei Vicarij, quicũque is eſſet, erat omnino lætandũ; illius, inquam, qui labentibus rebus opẽ ferre poſset, & ad quem in maximis neceſſitatibus eſſet confugiendum.

dum. Hac enim potiſſimum de cauſſa ab ipſo Deo, qui bonis omnibus,gratijſq. cumulare nos uoluit, fidelibus relictus fuit; & propterea Petro hac in Sede conſtituto poſt trinam æterni amoris profeſſionem ter dixit, Paſce oues meas. Nunc uero, cum Tu ipſe,a Deo electus, ab his Ampliſſimis Cardinalibus renuntiatus ſis, cuius prudentiam,ſingularemq. iuſtitiam,benignitati,clementiæq. coniunctam,non Romanorum modo Reſp.uerum uniuerſa etiam Dei Eccleſia, uſque ad vltimas mundi partes,in arduis ſemper, difficillimiſq. negotijs perſpexit; talis,tantaq. in omnibus fuit lætitia, ut nullis prorſus terminis contineretur,fines omnes pertranſiret. Vere Dominus uiſit nos, uere beneficia beneficijs cumulauit. Nunc ſane credendum eſt, iam iamq. eius rei apparuerunt, apparentq. manifeſtiſſima, & clariſſima ſigna; Iuſtitiam,Innocentiam,Fidem,Clementiam,in ſtatu,ſuoq. robore permanſuras;Crudelitatem,Fraudem, Malitiam, Iniuſtitiam,ſi quæ ſe ſe efferre adhuc audent, prorſus exterminandas fore. Tu enim P.S. ſemper dilexiſti iuſtitiam, ſemper odiſti iniquitatem, & propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis. Tui Pontificatus tempore, quod longiſſimum,feliciſſimumq. ſit,Pontifex Sanctiſſime, haud uulgaria exſpectantur.Miſericordia,& Veritas obuiauerunt ſibi, Iuſtitia, & Clementia complexæ ſunt ſe. Nunc profecto Chriſti Dei grex a furum inſidijs, luporumq. incurſibus,tutus erit. Nunc potentior debiliorem haud opprimet, nec tenuior ualentioris minas iniuſtas, ſuperbaſq. formidabit.Nunc Chriſtianorum Principum rixæ, contentiones,atque diſſidia, quæ Remp. Chriſtianam tan-

 topere

topere diuellunt, ac diſtrahunt, ut ſperandum eſt, finem aliquem habebunt. Nunc Sancta Dei Eccleſia uere terribilis, ut caſtrorũ acies ordinata, hæreticos omnes diſſipabit. Nunc ipſa Eccleſia, pulchra ut Luna, electa ut Sol, abruptis nubibus, pulchrior, & ſplendidior apparebit. Duo ſunt, P.B. quæ uiros præcipue admirabiles reddunt, rerum uidelicet cognitio, & agendorum prudentia: quæ ſicut apprime difficilia ſunt, ita eorum alterum tanti eſt, ut ad reddendos homines omni laude digniſſimos ſufficiat; raroq. hæc duo in uno homine mediocritatem excedere, uiſa ſint. Ipſe, ipſe, inquam; Tu is es, in quo hæc duo cumulatiſſime reperiuntur. Rerum quidem maximarum cognitionem, diuinamque, ac prope cæleſtem ſapientiam toto uitæ tuæ curriculo, non ſine magna gentium, populorumq. admiratione, nunc diſceptando, nunc conſulendo, nunc decidendo, oſtendiſti. Quoad prudentiam, innumerabilia prætereo negotia, quæ tam domi, quam foris difficillima, ſingulari tamen tua dexteritate, facillima reddidiſti. Quotus enim quiſque eſt, qui res in tua legatione in Polonia a te geſtas & maximas, & grauiſſimas, ſumma admiratione nõ proſequatur? Verum ſint alijs hæc communia, & publica. Sunt aliæ quoque Lucenſium uoluptatis cauſſæ, quæ ipſis propriæ, & priuatæ ſunt. Vſquequaque benignam, propenſamq. uoluntatem in Remp. noſtram, & in ciues ſuos oſtendiſti. Tua nobiliſſima familia per aliquot temporis ſpatia Lucam incolere nõ eſt dedignata: quo quidem nomine Ciuitas illa valde gloriatur. Quid? nón ne omnes Lucenſes, cum oblata Tibi fuit occaſio, Tua ſapientia, Tuo conſilio, iuuiſti, Tuaq. benigna dextera

ſubleua-

ſubleuaſti? In Vrbe noſtra perpauci quidem ſunt, qui numerare neſciant quam plurima beneficia diuerſis temporibus a Te in ciues noſtros collata. Hæc, & alia multa fuerunt in cauſſa, cur Lucenſis Reſp. hac Tua dignitate omnibus lætitijs incederet, & plane triumpharet. Eorum magnitudo uoluptatis illius Vrbis magnitudinē ut Tibi oſtendat, neceſſe eſt. Vobis, Ampliſſimi Patres, pro hac ſanctiſsima electione, gratiæ totius orbis terrarum nomine agendæ ſunt: ipſi uero, dum uos non ſine maxima admiratione ſuſpicimus, ſingulos Spiritu illo ſancto repletos cernere uidemur, qui ueſtra tūc pectora, ueſtras cogitationes repleuit; cum neque caſu, neque ex improuiſo, neque humana aliqua ratione adducti, ſed acri iudicio, Diuinoq. conſilio, tantumq. Eccleſiæ Sanctæ utilitatem, decus, maieſtatemq. præ oculis habentes, inter complures magnos, & ſacroſancta hac Sede dignos, hunc maximum, eaq. digniſsimum delegiſtis. Tibi autem, Clemens Octaue, quod, ad humanarum rerum faſtigium elatus, Diuinitatem plane attingis, ſummopere gratulamur. Tu es Paſtor ouium, Princeps Apoſtolorum. Tibi tradidit Deus omnia regna Mundi, atque infra Deum cuncta Tibi inferiora, cuncta te minora conſpicis. Tibi æque; ac beatiſsimo Petro, commiſſa eſt terræ nauis, clauiſq. cæli. Tu, libet enim ijſdē te verbis affari, quibus Eugenium Pontificem Maximū uir ſanctiſsimus, idemq. religioſiſsimus Bernardus alloquitur, Tu Princeps Epiſcoporum, Tu heres Apoſtolorum, Tu primatu Abel, gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, auctoritate Moiſes, iudicatu Samuel, poteſtate Petrus, unctione Chri-

 ſtus.

ſtus. Tibi igitur omnes homines, omnes prouinciæ, omnia regna, & imperia obſequi, atque obedire, & ante Tuos Pedes proſtrata, Te uerum Chriſti Dei Vicarium, legitimum Petri ſucceſſorem, totiuſq. Eccleſiæ Paſtorem, & gubernatorē fatentia, adorare debent: *Quemadmodum nos nunc, alacri animo, Senatus, populiq. Lucenſis, ac totius noſtræ Reip. nomine, ea, qua decet, reuerentia, & humilitate, debitam Sanctitati Tuæ præſtamus obedientiam: ſanctiſsime pollicentes, illos pro Tuæ Celſitudinis, Sanctæq. Sedis huius conſeruatione, atque maieſtate, quotieſcumque ſeſe obtulerit occaſio, perexiguas uires ſuas, perexiguaſq. fortunas animo quam libentiſsimo impenſuros, nec ſuum ipſorum ſanguinem, uitamq. profundere dubitaturos, neque à Tuis mandatis, atque imperijs ullo umquam tempore receſſuros.* Tu, Pater clementiſsime, humillimos ſeruos Tuos reſpice; in Tuam fidem, clientelamq. recipe; &, ut ipſi ſperant, ac plane pro certo habent, paterno amore, ac ſingulari caritate, proſequere, foue, atque cōplectere, dulciſſimamq. eorum libertatē, qua a ſupremo Deo donati ſunt, quaque maiora omnino non appetunt, Tu, qui illius es Vicarius, elatus ut cornu ſalutis, nobis protege, defende, atque tuere. Quod vt facere poſſis perpetuo, ab illo architecto, & gubernatore Deo, Deiq. filij parente, precabuntur, vt Te, Diuinis muneribus, & donis cumulatum, & ornatum, Etruriæ, Italiæ, Europæ, ac terrarum denique Orbi vniuerſo, diu ſaluum, & incolumem conſeruet.

Hic genua flectuntur.

DIXI.

AN-

ANTONIVS BVCCAPADVLIVS SVMMI PONTIFICIS NOMINE IN HAEC VERBA RESPONDIT.

HAEC fere ſunt, uiri ornatiſſimi, quæ ad capita ueſtræ orationis reſpōdenda eſſe cenſet Sanctiſſimus D.N. Reipublicæ ueſtræ pietatem in aduerſis Chriſtianarum rerum euentis dolendis, in optimis Pontificibus omnibus uotis expetendis, in Sanctæ, atque Apoſtolicæ Sedis auctoritate colenda, uerisſimis laudibus celebratam eſſe. Suas laudes nec libēter audire, nec agnoſcere. Duo ſibi uſque a principio ad cogitandum propoſita eſſe. Primum, quæ a Romano Pontifice laborari oporteat, quorum ipſi partem ſapienter commemoraſtis, maiora multo eſſe, quam ut poſsint humano tantum conſilio, atque opera, præſtari. Alterum, quo magis ſuis uiribus diffidat, eo magis Diuinæ bonitati confidere æquum eſſe eum, qui Dei uocatu non recuſauit, Dei ipſius gloriæ cauſa, difficillima, & laborioſisſima quæque ſuſcipere. Hanc uero nobiliſsimam Legationem, teſtem fidei, atque obedientiæ, accipere ſe, una cum his uenerabilibus fratribus ſuis, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, animo libentiſsimo, ac paterno. Veſtram Rempublicam ſemper plurimi feciſſe: in ea ſuos optimos parentes ali-

quandiu conſediſſe : Veſtram dignitatem, tranquillitatem, amplitudinem, ueſtra omnia, fore ſemper ſibi commendatiſsima. Vobis vniuerſis benedicere, omnemq. a Domino felicitatem optare, & precari.

Ex Typographia Aloiſij Zannetti. 1592.

399.424 5